

**ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์
ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**
**Legal Issues in Fossil Preservation within Suranari Sub-District
and Kokkruat Sub-District Mueang District Nakhonratchasima Province**

บุญนำ โสภานุทก (Boonnam Sopauthok)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Assistant Professor, Lecturer, Bachelor of Laws Program, Faculty of Humanities and Social Science,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

E-mail: boonnam.s@nrru.ac.th

Received: 21 November 2019

Revised: 20 January 2020

Accepted: 23 January 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้มี 4 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ โดยจะศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551 และอนุบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และ 4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) แบบสังเกตการณ์ (Observation) และแบบสำรวจภาคสนาม (Field Research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงตีความ ผลการวิจัยพบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติขึ้นเพื่อการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในด้านต่างๆ รวมถึงมาตรการส่งเสริมการสำรวจ ศึกษา และวิจัยซากดึกดำบรรพ์ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ในการ

บทนำ โสภานุทก

คุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พบว่ามีสภาพปัญหา ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ ปัญหาการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยา ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและทันสมัย ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย และปัญหาเกี่ยวกับการขาดจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของซากดึกดำบรรพ์ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ปัจจัยด้านทัศนคติและจิตสำนึกต่อซากดึกดำบรรพ์ ปัจจัยด้านนโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวทางในการแก้ไขปัญหา เช่น การจัดทำฐานข้อมูลซากดึกดำบรรพ์ การสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังจิตสำนึก ตลอดจนการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาพิพิธภัณฑสถานบรรพชีวินวิทยาให้มีความทันสมัย ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยา จัดสรรงบประมาณและพัฒนาเครือข่ายการวิจัยด้านบรรพชีวินวิทยา บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และทบทวนแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสถานการณ์และทันสมัย รวมถึงพัฒนาพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา ส่งเสริมการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: สภาพปัญหาทางกฎหมาย, การคุ้มครอง, การอนุรักษ์, การบริหารจัดการ, ซากดึกดำบรรพ์, แหล่งซากดึกดำบรรพ์

Abstract

The purpose of this research is to study the laws concerning the preservation of fossils, legal issues, and factors that affect fossil preservation, including strategies to amend and improve the laws on fossil preservation. This qualitative research was conducted by studying relevant documents, in-depth interview, observation, and field survey to investigate the problem of fossil preservation in 39 dig sites in the study area. The study uses content analysis and interpretative analysis to evaluate the data. According to this study, it is found that the main law that provides protection of various fields of Paleontology is the Fossil Protection Act, B.E. 2551. This Act also imposes laws relating to the promotion, study, and research of fossils in accordance with academic principles. The issues relating to the preservation of fossils are the knowledge of the preservation of fossils, management of fossils and dig sites, lack of participation and cooperation, shortage of Paleontological personnel, inability to budget for standard and

modern equipment, law enforcement issues, and lack of consciousness with regards to the value and benefits of fossils. The factors that influence these problems are personal factors, exposure to information, understanding of fossil preservation laws, attitude and consciousness of fossils, policies, plans and laws in relation to the preservation of fossils, fossils management, and the cooperation from the public. Solutions to these problems include creation of a fossil database, building awareness and cultivating consciousness, encouraging all sectors to effectively conserve and protect fossils, modernizing the Museum of Paleontology, promoting and supporting personnel that are involved in Paleontology, allocating a budget and developing a Paleontological research network, strictly enforcing laws, reviewing and revising laws to be more consistent in accordance to circumstances and society. In addition to this, dig site areas should be developed as geological tourist sites to promote employment and generate income for local people leading to sustainable development succession.

Keywords: Legal issues, Preservation, Protection, Management, Fossils, Fossil site

บทนำ

ซากดึกดำบรรพ์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาทางธรณีวิทยา และการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสำรวจค้นหาทรัพยากรธรณีที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้ (วัฒนา ต้นเสถียร, ม.ป.ป., หน้า 103 – 105) ซากดึกดำบรรพ์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญด้านการศึกษาวิจัยด้านธรณีวิทยาในการสืบค้นประวัติความเป็นมาของโลก ช่วยให้เรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตอีกทั้งยังเป็นมรดกทางธรรมชาติของแผ่นดิน นอกจากความสำคัญในเชิงวิชาการแล้วซากดึกดำบรรพ์ยังมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของท้องถิ่นสามารถทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่นเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวพหิพริทัศน์ การจ้างงาน หรือแม้แต่จากการทำของที่ระลึก เป็นต้น ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ไว้โดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์

การขุดค้นพบซากดึกดำบรรพ์ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา นั้น เริ่มต้นขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2499 - 2500 ซึ่งได้มีการก่อสร้างถนนมิตรภาพผ่านจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการนำเอากรวดลูกรังในพื้นที่เขาหิน บ้านหนองรังกา ตำบลโคกกรวด และเขาแก้ว บ้านโกรกเดือนห้า ตำบลสุรนารี ใช้เป็นวัสดุก่อสร้างทางจำนวนมาก ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งใหญ่และสำคัญที่สุดของไม้กลายเป็นหินในจังหวัดนครราชสีมา ทำให้ไม้กลายเป็นหินขนาดใหญ่จำนวนหลายพันก้อน ถูกนำออกไปจากแหล่งกำเนิดเพื่อการครอบครองเป็นสมบัติส่วนตัวหรือจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ (ประเทือง จินตสกุล, 2551, หน้า 99)

บุญนำ โสภากุทก

เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ พ.ศ. 2551 ได้ประกาศบังคับใช้แล้วพบว่าในทางปฏิบัติเกิดสภาพปัญหาหลายประการ ได้แก่ ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งการค้นพบชาติดิกคำบรรพ์ การครอบครองชาติดิกคำบรรพ์ การค้าชาติดิกคำบรรพ์ การขูดฉิ้น การสำรวจ ศึกษาและวิจัยชาติดิกคำบรรพ์ในพื้นที่แหล่งชาติดิกคำบรรพ์ และพบปัญหาการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ พ.ศ. 2551 ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครอง อนุรักษ์ การบริหารจัดการชาติดิกคำบรรพ์และแหล่งชาติดิกคำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น อันเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นและประเทศต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบล โลกกรวด และตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 4 ประการ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ จะศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ พ.ศ. 2551 และอนุบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบล โลกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบล โลกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และ 4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบล โลกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบล โลกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 แผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน (Agenda 21 : Programme of Action for Sustainable Development) (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540, หน้า 8) เพื่อการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้ทุกประเทศมีอนาคตที่ยั่งยืนสืบไป ดังนั้นกฎหมายในการคุ้มครองชาติดิกคำบรรพ์ต้องมีมาตรการในการจัดการชาติดิกคำบรรพ์ให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม โดยไม่กระทบทรัพยากรธรรมชาติอื่นเกินจำเป็น

2. หลักสิทธิและหน้าที่ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การคุ้มครองสภาพสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ ในการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการต่างๆ เพื่อการ คุ้มครอง ตลอดจนการบังคับให้เป็นไปตามมาตรการดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงานของ รัฐ ส่วนประชาชนมีหน้าที่เพียงปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งบังคับให้เป็นไปตาม กฎหมาย (ณรงค์ ใจหาญ, 2541, หน้า 31) ซากดึกดำบรรพ์ถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าของประเทศ ทั้งนี้ประชาชนในรัฐย่อมมีสิทธิและหน้าที่ในการพิทักษ์ รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวให้ คงอยู่อย่างสมดุลและยั่งยืนในชุมชนและท้องถิ่นของตน ซึ่งสิทธิในการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือ สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นสิทธิมนุษยชนประการหนึ่ง

3. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชน ได้มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนและให้สิทธิบุคคลและชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 41 โดยกำหนดไว้ว่าให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ มีสิทธิเสนอเรื่องราว ร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว มีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับ ผิดเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 (3) กำหนดให้สิทธิบุคคลและชุมชน เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือลดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนและได้รับ แจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่ เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

4. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจทางการปกครอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการ สาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 250) ดังนั้นการคุ้มครอง อนุรักษ์ และการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์มีทั้งส่วนที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะของท้องถิ่นนั้นๆ ควรมีการดำเนินการประสานงานกันทั้งจากภาครัฐและท้องถิ่นให้รับผิดชอบในส่วนต่างๆ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์นั่นเอง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อ ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัด

บุญนา โสภากุทก

การศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นการคุ้มครอง อนุรักษ์ และการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์มีทั้งส่วนที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นนั้นๆ การคุ้มครอง อนุรักษ์ และการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ควรมีการดำเนินการประสานงานกันทั้งจากภาครัฐและท้องถิ่นให้รับผิดชอบในส่วนต่างๆ ตามแนวทางของหลักการนี้ คือ พิจารณาว่ากิจการใดที่รัฐควรดำเนินการ และกิจการใดที่เหมาะสมให้ท้องถิ่นดำเนินการมากกว่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์นั่นเอง

5. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กระจายอำนาจในการปกครองลงสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองให้เป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่น การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้นั้น ภาครัฐจะต้องสนับสนุนและผลักดันให้เกิดขึ้นมาซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะต้องตราเป็นกฎหมายรองรับจึงจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประสิทธิผลได้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการของรัฐธรรมนูญ เป็นการให้สิทธิแก่ปัจเจกบุคคลทั่วไปในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสิทธิในการมีส่วนร่วมกับชุมชนและรัฐในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมและพิทักษ์สิทธิดังกล่าวนี้ไว้ สิทธิในมาตรานี้มีพัฒนาการมาจากแนวความคิดในเรื่องสิทธิในคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่วามนุษย์นั้นมีสิทธิพื้นฐานในธรรมชาติที่ได้คุณภาพในแสงแดดที่ระยิบระยับ ในน้ำและอากาศที่บริสุทธิ์ ในธรรมชาติป่าเขาที่สวยงามและหลากหลาย

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา กฎหมายและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสังเกตการณ์และการวิจัยภาคสนามในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ตำบลโคกกรวดและตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับซากดึกดำบรรพ์
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 36 คน โดยเลือกจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับซากดึกดำบรรพ์ในพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด คือ ตำบล

สุนารี จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 7 บ้านโกรกเดือนห้าและหมู่ 8 บ้านสะพานหิน ตำบลโคกกรวด จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 5 บ้านโป่งแมลงวัน และหมู่ 12 บ้านหนองรังกา จำนวน 15 คน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลสุนารีและตำบล โคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 8 คน และนักบรรพชีวินวิทยา นักธรณีวิทยา และนักวิชาการด้านซากดึกดำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน ผู้บริหารและบุคลากรในสถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินและทรัพยากรธรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 6 คน เจ้าหน้าที่งานในสังกัดกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่งานในหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ทั้งหมดจำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ที่ปรากฏในเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อนุบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือ ในการรวบรวมข้อมูลโดยนำไปใช้สัมภาษณ์ทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกครอบคลุมในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์

2.3 แบบสำรวจภาคสนาม ผู้วิจัยจะทำการลงสำรวจภาคสนาม โดยการลงสำรวจพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ ณ ตำบลสุนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์การปฏิบัติงานด้านการขุด สืบค้น ศึกษาและวิจัยซากดึกดำบรรพ์ของนักบรรพชีวินวิทยาและนักธรณีวิทยา โดยวิธีการบันทึกสนาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การสำรวจภาคสนามในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่ม จำนวน 36 คน ได้ผลการวิจัยใน 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

จากการศึกษานโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน พบว่ามีนโยบาย แผนระดับชาติ และกลไกของรัฐที่สนับสนุนส่งเสริมการอนุรักษ์ การคุ้มครองและ

บุญนำ โสภากุทก

บริหารจัดการชาดิกคำบรรพ์ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าของประเทศ กล่าวคือ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 57 (1) นอกจากนี้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 วรรคหนึ่งได้กำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ สำหรับพระราชบัญญัติคุ้มครองชาดิกคำบรรพ์ พ.ศ. 2551 จากการศึกษาพบว่า เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ และบริหารจัดการชาดิกคำบรรพ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรการส่งเสริมทางด้านการศึกษาวิจัยและเผยแพร่แหล่งชาดิกคำบรรพ์และชาดิกคำบรรพ์ ทำให้มีการสำรวจ ขุดค้นและศึกษาวิจัยชาดิกคำบรรพ์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ นอกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองชาดิกคำบรรพ์แล้ว ยังได้มีการตราอนุบัญญัติต่างๆ ขึ้นเพื่อให้การคุ้มครองชาดิกคำบรรพ์อีก 21 ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวง จำนวน 6 ฉบับ ประกาศและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 ฉบับ

ทั้งนี้การศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองชาดิกคำบรรพ์ทำให้เห็นถึงความสำคัญของชาดิกคำบรรพ์ในฐานะทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งทั้งในด้านการศึกษาวิจัยหรือทางเศรษฐกิจและสังคมจึงจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง (กิตติพงษ์ สำเภา, 2555, หน้า 104)

ส่วนที่ 2 ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาดิกคำบรรพ์

ผลจากการศึกษา พบว่าปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาดิกคำบรรพ์ มี 8 ประการ ดังนี้

1. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชาดิกคำบรรพ์ของประชาชนในพื้นที่แหล่งชาดิกคำบรรพ์ ซึ่งแบ่งกลุ่มประชาชนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่ดินที่ให้ผู้เช่าที่ดิน เพื่อเป็นพื้นที่ขุด ค้น สำรวจ ศึกษาและวิจัยชาดิกคำบรรพ์ พบว่าก่อนที่จะมีการขุด สำรวจชาดิกคำบรรพ์โดยนักบรรพชีวินวิทยานั้น ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาดิกคำบรรพ์ค่อนข้างน้อยมาก เวลาผ่านไปหลายปี จึงได้มีการบอกเล่าและให้ข้อมูลเกี่ยวกับชาดิกคำบรรพ์จากนักวิจัยที่ได้ขุดค้นสำรวจชาดิกคำบรรพ์ในพื้นที่นั้นให้แก่ประชาชนในพื้นที่ทราบว่าสิ่งที่มีการขุดค้นพบในที่ดินของประชาชนนั้นเป็นชาดิกคำบรรพ์ประเภทใด ทำให้ประชาชนกลุ่มนี้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาดิกคำบรรพ์มากยิ่งขึ้น

1.2 ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อได้ทำการขุดดิน ขุดบ่อหรือไถดินเพื่อทำไร่นา สวน ในพื้นที่ตำบลสุรนารี เมื่อเกษตรกรได้มีการขุดเปิดหน้าดินจนพบไม้กลายเป็นหิน ประชาชนที่เป็นเกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาดิกคำบรรพ์ว่าหมายถึงอะไร เนื่องจากในขณะนั้นในพื้นที่ยังไม่มีมีการขุดค้นพบชาดิกคำบรรพ์มากนัก หรือหากมีการพบเห็นประชาชนก็ยังไม่สามารถจำแนกแยกแยะได้ว่าสิ่งที่ตนพบนั้นเป็นชาดิกคำบรรพ์ประเภทไม้กลายเป็นหินหรือเป็นเพียงหินธรรมดา ต่อมาเมื่อได้มีการค้นพบไม้กลายเป็นหินเพิ่มมากขึ้นและนักวิจัยด้านชาดิกคำบรรพ์ได้เข้าไปให้ความรู้ในพื้นที่แหล่ง

ชาวกดิกคำบรรพ์ ประชาชนในกลุ่มนี้เริ่มมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาวกดิกคำบรรพ์เพิ่มขึ้นในระดับที่มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยคุ้นเคยพบชาวกดิกคำบรรพ์ในที่ดินของตนแต่อย่างใด

1.3 ประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้างตีหินและระเบิดหินขายในพื้นที่แหล่งชาวกดิกคำบรรพ์ หลังจากประกอบอาชีพไปได้สักระยะหนึ่งไปได้สักระยะหนึ่งเริ่มสังเกตเห็นชาวกดิกคำบรรพ์ในเสาร์และชาวกดิกคำบรรพ์ของสัตว์โบราณอื่นๆ ปะปนอยู่ในหินที่ได้ออกมามากขึ้นประกอบกับมีนักวิชาการในสถาบันการศึกษาที่มีการศึกษาวิจัยด้านชาวกดิกคำบรรพ์ในจังหวัดนครราชสีมาได้ลงพื้นที่เพื่อไปให้ความรู้กับกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้างตีหินรวมถึงประชาสัมพันธ์และรณรงค์ไม่ให้มีการขายหรือเคลื่อนย้ายชาวกดิกคำบรรพ์ออกนอกพื้นที่ตำบลโคกกรวด เพื่อการศึกษาวิจัยและอนุรักษ์ไว้ให้เป็นทรัพย์สินสมบัติทางธรรมชาติให้แก่ท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา เมื่อพบประชาชนจะนำไปมอบให้สถาบันวิจัยไม่กลายเป็นหินๆ หรือที่ประชาชนในท้องถิ่นมักจะเรียกว่า “สวนหิน” เพื่อเก็บรวบรวม ดูแล รักษาไว้ การประชาสัมพันธ์และรณรงค์ทำให้ประชาชนในพื้นที่แหล่งชาวกดิกคำบรรพ์ได้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองชาวกดิกคำบรรพ์ ที่บังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2551 และยังพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลจากสื่อสารมวลชน โดยการรับฟังข่าวสารทางรายการโทรทัศน์ประเภทรายการข่าว

2. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองชาวกดิกคำบรรพ์ พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยพบว่าเกิดสภาพปัญหาประการหนึ่งในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรรพ์ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรรพ์ในประเด็น การแจ้งการพบเห็นชาวกดิกคำบรรพ์ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ในตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมายังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรรพ์ในระดับที่น้อยอยู่

3. ปัญหาด้านการบริหารจัดการชาวกดิกคำบรรพ์และแหล่งชาวกดิกคำบรรพ์ จากการศึกษาพบว่าปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรรพ์ไม่สัมฤทธิ์ผลนั้น เนื่องจากการบริหารจัดการด้านชาวกดิกคำบรรพ์และแหล่งชาวกดิกคำบรรพ์ไม่มีประสิทธิภาพ มีปัญหาเกี่ยวกับฐานข้อมูลและคลังชาวกดิกคำบรรพ์ กล่าวคือ ในการบริหารจัดการด้านคลังข้อมูลชาวกดิกคำบรรพ์ยังไม่มีระเบียบและมาตรฐานการจัดเก็บและการเข้าถึงขึ้นตัวอย่างชาวกดิกคำบรรพ์ มีปัญหาด้านระบบสารสนเทศสถาบันและบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยา ชาวกดิกคำบรรพ์ แหล่งชาวกดิกคำบรรพ์และสิ่งอ้างอิงทางบรรพชีวินวิทยา และพบว่ามีประเด็นปัญหาด้านการสำรวจ ศึกษาและวิจัยชาวกดิกคำบรรพ์

4. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรรพ์ จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของภาครัฐขาดการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร พนักงานเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรของหน่วยงานรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในด้านการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวกดิกคำบรรพ์ ตลอดจนสถาบันการศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษาในพื้นที่แหล่งชาวกดิกคำบรรพ์

บุญนำ โสภานุทก

พบว่ามีการประสานความร่วมมือในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ยังไม่มากเท่าใด

5. ปัญหาด้านองค์กรและบุคลากร จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยา กล่าวคือ ขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเชิงรุกหรือเชิงพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นประจำ กรมทรัพยากรธรณีซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในอนุรักษ์ คຸ້ມครองและบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์ และการบังคับใช้กฎหมายให้สัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพ ต้องดำเนินการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการไปปฏิบัติงานดูแล ตรวจสอบแหล่งซากดึกดำบรรพ์ทั่วทั้งประเทศให้ครอบคลุมทั่วถึง รวมถึงการลงพื้นที่จัดอบรมเผยแพร่ให้ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์แก่ประชาชนในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ที่สำคัญๆ

6. ปัญหาด้านงบประมาณ ในการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและทันสมัย จากการศึกษ พบว่ามีปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการบริหารจัดการ ดูแล และ รักษาและพัฒนาพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นประจำ

7. ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย จากการศึกษาพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าไปทำการขุดค้นเก็บตัวอย่าง และกระทำการอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจและศึกษาวิจัยในพื้นที่เขตสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งซากดึกดำบรรพ์หรือซากดึกดำบรรพ์ตามมาตรา 13 มีปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งหรือการขออนุญาตต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัซากดึกดำบรรพ์ มีปัญหาเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายและบทกำหนดโทษ

8. ปัญหาเกี่ยวกับการขาดจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของซากดึกดำบรรพ์ จากการศึกษสัมภาษณ์ พบว่า ประชาชนบางส่วนในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ ผู้บริหาร เจ้าพนักงานท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาการขาดจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของซากดึกดำบรรพ์

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ ดังนี้

1. อาชีพ จากการศึกษพบว่า อาชีพของประชาชนมีผลต่อการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ เนื่องจากความรู้วิชาการทางบรรพชีวินวิทยาเป็นศาสตร์ความรู้เฉพาะด้าน ประชาชนทั่วไปถึงแม้มีระดับการศึกษาสูง หากไม่ได้ประกอบอาชีพหรือทำงานที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกัซากดึกดำบรรพ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่มีโอกาสที่จะทราบได้เลยว่าซากดึกดำบรรพ์คืออะไรและมีความสำคัญต่อประชาชน ท้องถิ่นหรือประเทศชาติอย่างไร ดังนั้น ผู้ที่ประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกัซากดึกดำบรรพ์ ได้แก่ นักบรรพชีวินวิทยา นักธรณีวิทยา นักวิจัย นักวิชาการด้านซากดึกดำบรรพ์ พนักงานเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบุคลากรหรือภาคผู้ปฏิบัติงานในพิพิธภัณฑ์ด้านธรณีวิทยาหรือบรรพชีวินวิทยา เป็นต้น

2. ระยะเวลาที่ประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์ พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์เป็นระยะเวลานานส่วนใหญ่จะเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของร่วมใน

ทรัพยากรธรรมชาติด้านชาดึกดำบรรพ์ซึ่งจะเกิดความรู้สึกหวงแหน ผูกพันทางใจมากกว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่แหล่งชาดึกดำบรรพ์ในระยะเวลาที่ไม่แน่นอน และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่แหล่งชาดึกดำบรรพ์มาเป็นระยะเวลานานจะซึมซับและรับรู้ถึงความสำคัญของชาดึกดำบรรพ์ในด้านต่างๆ รวมถึงมีความภาคภูมิใจกับชาดึกดำบรรพ์ที่มีการค้นพบในท้องถิ่นของตนหรือแหล่งชาดึกดำบรรพ์ที่ความโดดเด่นสร้างชื่อเสียงมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นของตน

3. ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากชาดึกดำบรรพ์ หมายถึง ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับชาดึกดำบรรพ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ในรูปของทรัพย์สิน เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าแรง ดอกเบี้ย กำไร ค่าเช่า เงินปันผล งบประมาณหรือทุนอุดหนุน สนับสนุนวิจัยต่างๆ ที่บุคคลได้รับจากการทำงานหรือการประกอบอาชีพ หรือเป็นผลประโยชน์ตอบแทนในเรื่องของชื่อเสียง การยอมรับนับถือจากบุคคลในแวดวงวิชาชีพเดียวกันหรือบุคคลอื่นหรือสังคม หรือเป็นผลประโยชน์ในเรื่องของความรู้สึกทางใจ ความเชื่อ ความศรัทธา เป็นต้น ผลประโยชน์ต่างๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อชาดึกดำบรรพ์ หากประชาชนได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการอนุรักษ์และคุ้มครองชาดึกดำบรรพ์ย่อมรู้สึกว่าการอนุรักษ์และคุ้มครองชาดึกดำบรรพ์เป็นสิ่งที่ดี ควรสนับสนุนและส่งเสริมต่อไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าประชาชนที่ไม่ได้ผลประโยชน์ได้รับผลกระทบจากการที่รัฐออกกฎหมายคุ้มครองชาดึกดำบรรพ์ ย่อมไม่ให้ความร่วมมือต่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

4. ปัจจัยด้านการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติและจิตสำนึกเกี่ยวกับชาดึกดำบรรพ์ จากการศึกษาพบว่า การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติและจิตสำนึกเกี่ยวกับชาดึกดำบรรพ์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาดึกดำบรรพ์ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่แหล่งชาดึกดำบรรพ์ พบว่าปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากผู้นำชุมชนมีความสำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ การได้รับข่าวสารและผลของการอนุรักษ์ชาดึกดำบรรพ์ตามลำดับส่วนในกระบวนการของการมีส่วนร่วม นั้น ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในขั้นตอนการติดตามตรวจสอบ รองลงมาได้แก่ การดำเนินงาน การประเมินผลและการคิดค้นปัญหา ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชาดึกดำบรรพ์ ถือเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ชาดึกดำบรรพ์ เล็งเห็นประโยชน์และความสำคัญของการอนุรักษ์ชาดึกดำบรรพ์

5. ปัจจัยด้านทัศนคติและจิตสำนึกต่อชาดึกดำบรรพ์ จากการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านจิตสำนึกนั้น ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ การคุ้มครองชาดึกดำบรรพ์ ได้แก่ ทัศนคติเชิงลบที่มีต่อชาดึกดำบรรพ์และแหล่งชาดึกดำบรรพ์ เช่น ประชาชนมีทัศนคติในเชิงลบต่อชาดึกดำบรรพ์และแหล่งชาดึกดำบรรพ์ที่มีการค้นพบในท้องถิ่นของตน กล่าวคือ

บุญนำ โสภากุทก

ประชาชนบางคนไม่เชื่อว่าชาวกี๋คำบรพเป็นของจริง จึงส่งผลต่อการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองชาวกี๋คำบรพ

ปัจจัยด้านความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อชาวกี๋คำบรพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มนักบรพชีวินวิทยา และนักธรณีวิทยาที่ทำการศึกษาวิจัยด้านชาวกี๋คำบรพในพื้นที่ พบว่า ปัจจัยด้านความเชื่อและศรัทธาต่อชิ้นส่วนชาวกี๋คำบรพของประชาชน ในบางครั้งเป็นอุปสรรคและปัญหาต่อการที่นักวิจัยดำเนินการศึกษาวิจัย เช่น ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่บางกลุ่มมีความเชื่อและต้องการนำชิ้นตัวอย่างชาวกี๋คำบรพ ประเภทไม้กลายเป็นหินบางชนิดไปทำวัตถุมงคล เพราะประชาชนบางคนมีความเชื่อและศรัทธาว่าชาวกี๋คำบรพที่ถูกขุด ค้นพบในพื้นที่ของตนเป็นวัตถุโบราณ เป็นของเก่าแก่ มีความศักดิ์สิทธิ์สามารถนำไปเป็นเครื่องรางของขลัง หรือควมมีไว้ครอบครองเป็นสมบัติส่วนตัวคนเพื่อเป็นสิริมงคลหรือเก็บรักษาไว้ในท้องถิ่นเพื่อกราบไหว้บูชาต่อไป จึงเป็นอุปสรรคในการนำชิ้นตัวอย่างออกจากแหล่งพื้นที่เพื่อไปดำเนินการศึกษาวิจัยของนักวิจัย จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำในทางศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยด้านความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อชาวกี๋คำบรพ ส่งผลให้มีการลักลอบค้าหรือนำออกชาวกี๋คำบรพที่มีคุณค่า หายาก ออกจากพื้นที่กระทำการได้ยากขึ้น

6. ปัจจัยด้านนโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองชาวกี๋คำบรพ ได้แก่ นโยบายของคณะกรรมการคุ้มครองชาวกี๋คำบรพ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 -2559 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564 ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 -2561) และยุทธศาสตร์ของกรมทรัพยากรธรณี พ.ศ. 2559- 2564

7. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการชาวกี๋คำบรพ ได้แก่ การบริหารจัดการในด้านบุคลากรและองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการให้เหมาะสมเป็นไปตามลักษณะประเภทของชาวกี๋คำบรพและพื้นที่แหล่งชาวกี๋คำบรพที่มีความสำคัญในท้องถิ่น

8. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครอง ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การคุ้มครองชาวกี๋คำบรพ มี 2 ประการที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านการกระจายอำนาจ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และหลักการกระจายอำนาจปกครอง

9. ปัจจัยด้านบทบาทและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบภารกิจด้านการอนุรักษ์ชาวกี๋คำบรพโดยตรงและมีบทบาทเกี่ยวข้องในการส่งเสริม อนุรักษ์ และคุ้มครองชาวกี๋คำบรพให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองชาวกี๋คำบรพ กรมทรัพยากรธรณี และสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หรือพิพิธภัณฑสถานด้านทรัพยากรธรณีและบรรพชีวินวิทยา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจด้านการศึกษาและวิจัย การเก็บรวบรวมรักษาและอนุรักษ์ชาวกี๋คำบรพ ถือว่าเป็นปัจจัย

ประการหนึ่งที่มีความสำคัญส่งผลต่อการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมายและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการซากดึกดำบรรพ์และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 4 แนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารี และตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำฐานข้อมูลซากดึกดำบรรพ์ให้มีระเบียบและมาตรฐานการจัดเก็บและการเข้าถึงขึ้นตัวอย่างซากดึกดำบรรพ์ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดเก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ เห็นควรจัดทำกรอบมาตรฐานเดียวกัน โดยคำนึงถึงมาตรฐานการจำแนกประเภท มาตรฐานการทำขึ้นตัวอย่างจำลอง มาตรฐานการจัดเก็บ มาตรฐานความปลอดภัย และมาตรฐานการเข้าถึงขึ้นตัวอย่างและข้อมูลต่างๆ เป็นต้น

2. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ จากการศึกษาพบว่าประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์และบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ในระดับที่แตกต่างกัน จึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุ้มครองและอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ ดังนี้

2.1 การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ เช่น จัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ให้แก่ประชาชนในทุกระดับและทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

2.2 การจัดประชุม สัมมนาวิชาการหรือการจัดเสวนาระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์โดยภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ อันจะนำไปสู่การหาแนวทางหรือมาตรการในการคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ให้มีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพต่อไป

2.3 จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน โดยจัดทำคู่มือเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551 และคู่มือเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการติดต่อขอรับบริการด้านซากดึกดำบรรพ์จากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อประชาชนจะได้เกิดความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

2.4 คู่มือสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านซากดึกดำบรรพ์สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.5 จัดทำอภินิหารศัพท์บรรพชีวินวิทยา เพื่อจะได้ใช้ในการอธิบายและตีความหมายศัพท์เฉพาะด้านบรรพชีวินวิทยา สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.6 จัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่มีความทันสมัยและเข้าใจได้ง่ายและมีรูปแบบช่องทางการสื่อสารในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหลากหลายช่องทาง เช่น หนังสือการ์ตูน ตำรา แผ่นพับ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ และนิทรรศการด้านชาดึกดำบรรพ์ โดยให้เพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐอื่นๆ เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองชาดึกดำบรรพ์ได้

3. มาตรการหรือกิจกรรมส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคเอกชนอื่นๆ เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์สาธารณะของชาดึกดำบรรพ์ในท้องถิ่น โดยมีกิจกรรมและแนวทางต่างๆ ได้แก่ บรรจุนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของชาดึกดำบรรพ์ในหลักสูตรพื้นฐานเพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติด้านชาดึกดำบรรพ์

4. การบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามหลักการการมีส่วนร่วมจากชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการกระจายอำนาจและสร้างความพร้อมให้แก่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้ง ได้แก่ วัด ชุมชน หรือหมู่บ้าน สถาบันวิจัยหรือสถาบันการศึกษาด้านชาดึกดำบรรพ์ พิพิธภัณฑ์ นักวิจัย นักวิชาการในสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยหรือพิพิธภัณฑ์ด้านธรณีวิทยาและบรรพชีวินวิทยาที่ตั้งในท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับชาดึกดำบรรพ์

5. พัฒนาพิพิธภัณฑ์ด้านธรณีวิทยาและบรรพชีวินวิทยามีความทันสมัยและได้มาตรฐานสากล และมีประสิทธิภาพ ซึ่งพิพิธภัณฑ์มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ และคุ้มครองชาดึกดำบรรพ์

6. การพัฒนาบุคลากรและองค์กร ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลิตบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยา กล่าวคือ การผลิตและสร้างบุคลากรด้านชาดึกดำบรรพ์ โดยกรมทรัพยากรธรณีต้องมีการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างสรรค์ผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ในสาขาวิชาชีพให้แก่องค์กร เพื่อทดแทนบุคลากรที่เกษียณอายุราชการ บุคลากรใหม่จะจะสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังมีข้อเสนอแนะให้จัดตั้งกองทุนการศึกษาสาขาบรรพชีวินวิทยา และจัดทำระเบียบและหลักเกณฑ์การสรรหาบุคคลและกำหนดเงื่อนไขการให้ทุนหรือกรมทรัพยากรธรณีอาจเป็นสื่อกลางในการหาแหล่งเงินทุนจากหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้มีการศึกษาต่อในสาขาบรรพชีวินวิทยาเพื่อผลิตบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน และเพื่อให้องค์กรมีการใช้ทรัพยากรบุคคลได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

7. ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคลังตัวอย่างชาดึกดำบรรพ์และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการคลังตัวอย่าง ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพในการบูรณาการเชื่อมโยงและการเข้าถึงข้อมูลทางบรรพชีวินวิทยา เพื่อให้การสืบค้นสิ่งอ้างอิงทางบรรพชีวินวิทยารวมทั้งข้อมูลด้านชาดึกดำบรรพ์ได้โดยง่าย สะดวกและถูกต้อง และสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งภายในประเทศและ

ต่างประเทศเพื่อการสำรวจ ศึกษาและวิจัย รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ชาคดึกดำบรรพ์ให้ได้มาตรฐานสากล เช่น โครงการร่วมมือสำรวจศึกษาวิจัยระหว่างประเทศ

8. ด้านงบประมาณ ดำเนินการจัดสรรงบประมาณหรือทุนสนับสนุนที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อ การพัฒนาบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยา เครื่องมือและห้องปฏิบัติการเพื่อการศึกษาและวิจัยด้าน ชาคดึกดำบรรพ์ให้เหมาะสมและเพียงพอได้มาตรฐานในระบบสากล และจัดหางบสนับสนุนจากองค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

9. ด้านการบริหารจัดการด้านชาคดึกดำบรรพ์และแหล่งชาคดึกดำบรรพ์ ได้แก่ ส่งเสริมการ สำรวจศึกษาและวิจัยด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งชาคดึกดำบรรพ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรชาคดึกดำบรรพ์จากแหล่งต่างๆ การจัดทำ ระบบฐานข้อมูล การเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรณีและชาคดึกดำบรรพ์ และผลการ ดำเนินงานของกรมทรัพยากรธรณีสู่สาธารณะและชุมชนท้องถิ่น

10. พัฒนาทักษะทางวิชาการของนักวิชาการและบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยาและทรัพยากรธรณี รวมถึงพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทางด้านชาคดึกดำบรรพ์ในประเทศไทย ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายด้าน การวิจัยโดยส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกับนักวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ

11. มาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มี ความยืดหยุ่น ถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์และทันสมัย มีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ใน ปัจจุบันอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ โดยทบทวน ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายให้มีความถูกต้องชัดเจน มีความเป็นธรรมและทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในปัจจุบัน ดังนี้

12. พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา และส่งเสริมการจ้างงานและสร้างรายได้ ให้กับท้องถิ่น จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และคุ้มครอง ชาคดึกดำบรรพ์จากทุกภาคส่วน ผู้วิจัยพบว่าการพัฒนาพื้นที่แหล่งชาคดึกดำบรรพ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางธรณีวิทยาถือเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาพื้นที่แหล่งชาคดึกดำบรรพ์ในตำบล สุรนารีและตำบล โลกกรวดเป็นแหล่งมรดกโลกหรืออุทยานธรณี คือพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ โดดเด่นในระดับประเทศและภูมิภาค ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหินฯ โครงการอุทยานธรณีวิทยา ไคราช ไคโนพาร์ก เป็นต้น รวมถึงการบูรณาการร่วมกันระหว่างพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวด้านอื่นๆ ในจังหวัด นครราชสีมา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาร่วมกับ แหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ไคราช ได้แก่ พิพิธภัณฑ์เมือง นครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แหล่งโบราณบ้านปราสาท อนุสรณ์สถานวีรกรรม หุ่นสัมฤทธิ์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย ช่วยส่งเสริมการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัย อภิปรายผลการวิจัย ได้ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรพ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติคุ้มครองชาวกดิกคำบรพ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเฉพาะกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองชาวกดิกคำบรพ นอกจากนี้มีการกำหนดมาตรการส่งเสริมทางด้านการสำรวจ ศึกษาวิจัยชาวกดิกคำบรพและแหล่งชาวกดิกคำบรพตามหลักวิชาการ และมีอนุบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 21 ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวง จำนวน 6 ฉบับ ประกาศและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 ฉบับ

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรพในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีสภาพปัญหา ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชาวกดิกคำบรพ ปัญหาการบริหารจัดการชาวกดิกคำบรพและแหล่งชาวกดิกคำบรพ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือ ปัญหาด้านองค์กรและบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและทันสมัย ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย และปัญหาเกี่ยวกับการขาดจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของชาวกดิกคำบรพ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาวกดิกคำบรพในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยด้านการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและจิตสำนึกเกี่ยวกับชาวกดิกคำบรพ ปัจจัยด้านทัศนคติและจิตสำนึกต่อชาวกดิกคำบรพ ปัจจัยด้านความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อชาวกดิกคำบรพ ปัจจัยด้านนโยบายแผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองชาวกดิกคำบรพ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการชาวกดิกคำบรพ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนที่ 4 จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองชาวกดิกคำบรพในเขตพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยควรมีการจัดทำฐานข้อมูลชาวกดิกคำบรพ การสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังจิตสำนึก ตลอดจนการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และคุ้มครองชาวกดิกคำบรพให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาพิพิธภัณฑ์ด้านบรรพชีวินวิทยาให้มีความทันสมัย ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยา จัดสรรงบประมาณและพัฒนาเครือข่ายการวิจัยด้านบรรพชีวินวิทยา มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และทบทวนแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสถานการณ์และทันสมัย รวมถึงพัฒนาพื้นที่แหล่งชาวกดิกคำบรพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา ส่งเสริมการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอเชิงนโยบายในการคุ้มครองและการบริหารจัดการด้านชาติดิจิทัลและแหล่งชาติดิจิทัล ดังนี้

1.1 ทบทวนแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยและชัดเจนเพื่อความยืดหยุ่นและความคล่องตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่และนักวิชาการทั้งหลาย เพื่อการอนุรักษ์ และคุ้มครองชาติดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ ควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ โดยทบทวน ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายให้มีความถูกต้องชัดเจน มีความเป็นธรรมและทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในปัจจุบัน

1.2 รัฐควรส่งเสริมให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองชาติดิจิทัล ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่แหล่งชาติดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ และมีการกำหนดมาตรการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมปลูกฝังให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองชาติดิจิทัล

1.3 ส่งเสริมการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี รวมถึงศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งชาติดิจิทัลที่มีโดดเด่นและมีความสำคัญที่มีการค้นพบในท้องถิ่น เพื่อจัดลำดับความสำคัญเพื่อดำเนินการสำรวจ ศึกษาและวิจัย รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายด้านการวิจัย โดยส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกับนักวิจัยจากสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.4 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรชาติดิจิทัลจากแหล่งต่างๆ จัดทำระบบฐานข้อมูล และพัฒนาศูนย์ข้อมูลให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรณีและชาติดิจิทัล และผลการดำเนินงานของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณะและชุมชนท้องถิ่น

1.5 มีการพัฒนาทักษะทางวิชาการของนักวิชาการและบุคลากรด้านบรรพชีวินวิทยาและทรัพยากรธรณี รวมถึงพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทางด้านชาติดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเฉพาะพื้นที่ตำบลสุรนารีและตำบลโคกกรวด ควรมีการวิจัยในพื้นที่ภาพรวมระดับจังหวัด สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองชาติดิจิทัลของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสามารถหาแนวทางการแก้ไขสภาพปัญหาทางกฎหมายและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ตลอดจนมาตรการในการอนุรักษ์ คุ้มครองชาติดิจิทัล โดยนำหลักการกระจายอำนาจให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

บุญนำ โสภากุทก

รายการอ้างอิง

- กรมทรัพยากรธรณี. (2559). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์แผนแม่บทการสำรวจศึกษาและวิจัย
ซากดึกดำบรรพ์ของประเทศไทย (พ.ศ. 2560 – 2569). กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรธรณี กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กิตติพงษ์ สำเภา. (2555). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2540). นโยบายและแผนปฏิบัติการระดับชาติเพื่อการพัฒนา
แบบยั่งยืนสำหรับประเทศไทย: โครงการดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ 21
การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและ
แผนสิ่งแวดล้อม.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2541). บทบาทของประชาชนในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิง
ปฏิบัติการ “สิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญ แปลงแนวคิดสู่การปฏิบัติ”. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริม
คุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- วัฒนา ดันเสถียร. (ม.ป.ป.). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการโครงการพัฒนาและส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กรมทรัพยากรธรณี.
กรุงเทพฯ: สำนักคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์.
- ประเทือง จินตสกุล. (2551). หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอาคารสิริธร ณ สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินและทรัพยากรธรณี
เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โคราชมาร์
เก็ตติ้ง แอนด์ โปรดักชั่น.
- อดิชาติ สุรินทร์คำ. (2543). การสำรวจไม้กลายเป็นหิน โดยการหยั่งลึกด้วยสัญญาณเรดาร์
บ้านโกรกเดือนห้า จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ: กองเศรษฐธรณีวิทยา.